

Virág Edit

AZ ADÓHATÓSÁG SZANKCIÓS JELLEGŰ ELJÁRÁSAI FIZETÉSKÉPTELENSÉG ESETÉN

The Winding-up Proceedings of the IRA in Cases of Insolvency

Dr. Virág Edit felszámolóbiztos, Mátrix Audit Kft., virag.edit.virag@gmail.com

Több évtizedes felszámolóbiztosi munkám során több felszámolási eljárást, csődeljárást folytattam le, valamint közreműködtem végelszámolási eljárásokban. Az így megszerzett gyakorlati tapasztalatok is azt bizonyítják, hogy a tönkrement, fizetésképtelen gazdasági szereplők rendkívül rossz hatással vannak hazánk gazdasági mutatóira, és a nagyszámú felszámolási eljárások során a felelősségre vonások hatékonysága még mindig messze elmarad a várttól. Azt, hogy a gazdasági társaságok milyen biztonsággal tudnak részt venni a társadalmi fejlődésben, jelentősen befolyásolja az, hogy milyen szankciók alkalmazhatók jogsértések esetén.

Munkásságom során tanulmányoztam a hazai közszektor fizetésképtelenségi jogát közjogi kapcsolódása tekintetében, amelynek keretében a kutatási témámhoz kapcsolódóan vizsgáltam az adóhatósági eljárások és a fizetésképtelenségi jog kapcsolatát. Kutatásom nem a törvényszövegek összetetését tűzte ki célul, az csak alapul szolgált annak, hogy számba véve a jelentősebb változásokat vizsgálja az adóhatóság mint hazai közszektor végrehajtási cselekményeit és a fizetésképtelenségi jog kapcsolatát. Megállapítható, hogy a felelősségre vonás és a kár megtérítésére való fizetési kötelezés szabályai fokozatosan alakultak ki, amely szabályok gyakorlati alkalmazása is folyamatosan szigorodott, szigorodik.

KULCSSZAVAK:

adós, adótartozás, árverés, behajtás, közigazgatás, kényszerterelés, végrehajtás.

During my decades-long liquidation commission, I had several winding-up proceedings, I have been subject to bankruptcy proceedings and I have contributed to liquidation procedures. The practical experience gained thus proves that the ruined, insolvent economic operators have a very bad impact on our economic indicators and the efficiency of accountability in the large number of winding-up proceedings is still far behind. The degree to which companies

are able to participate in social development has a significant impact on what sanctions can be applied in case of infringements.

I did my research in domestic public law and the connection between insolvency law. During my research in this subject I reviewed my project's relation to the Inland Revenue Authority (IRA) and insolvency law. My investigation was not about the act of the law, it is only based on the major changes of the IRA, like the relation of the domestic law and the insolvency law. It can be established that the rules of liability and the obligation to pay compensation for damage have gradually evolved the rules which are also being applied more and more tightly.

KEYWORDS:

auction, collection of taxes, debtor, forced cancellation, implementation, public administration, taxdept

1. BEVEZETŐ GONDOLATOK

Napjainkra felértékelődött a gazdaság szerepe, a hatóságok és az egyének fontossága a gazdasági életben. Az állam a gazdaság rendjét jogszabályokkal és az állami irányítás egyéb jogi eszközeivel védi. Azzal szemben, aki az így lefektetett szabályokat megszegi, szankciót alkalmaz. Jelen írásom elsősorban azzal a céllal íródik, hogy röviden bemutassa a hazai közszektor és a fizetéseképtelenségi jog jelen közjogi kapcsolódását, amelynek keretében vizsgálja az adóhatóság behajtási eljárás lehetőségeit (például végrehajtási eljárás, szankciós jellegű eljárások).

Mivel az állami költségvetés legnagyobb bevételi forrásai az adók, ezért egy társadalom sem működhet adóbevételek nélkül. Az adóhatóság egyik alapfeladata, hogy a törvényben előírt adók folyamatos beszedését biztosítsa. Elsősorban az *önadózás elve* érvényesül, mivel az adóalanyok fizetendő adójukat saját maguk számolják ki, valamint azt meghatározott időszakonként bevallják és megfizetik. Az önadózás rendszere azonban nem minden esetben párosul a kötelezettség állami kényszert nélkülöző teljesítésével, ezért előtérbe kerül a *behajtási tevékenység*. Az adót törvényben előírt időpontban, azaz esedékességkor, ha pedig az adóhatóság határozattal állapítja meg azt, annak jogerőre emelkedésétől számítottan kell megfizetni. Ha az adózó ezt elmulasztja megtenni, adótartozása keletkezik. Az adóhatóság mindent megtesz, hogy a tartozást az adózó megfizesse. Kényszerintézkedéseket alkalmaz, fizetéseképtelenségi eljárásokban működik közre, és egyéb eszközökkel (például fizetési könnyítéssel) ösztönzi az adózót a teljesítésre. Az adórendszer egyaránt érinti a természetes és a jogi személyeket, ebből a tanulmányom kifejezetten ez utóbbiakat érinti.

Az adóhatóságnak a tartozások behajtása érdekében, a következő törvényes eszközök állnak rendelkezésére. Egyrészt, kérelemre fizetési könnyítést engedélyez (például fizetési halasztást, részletfizetést), illetve méltányosságból részben vagy egészben elengedheti az adózók késedelmi pótlékban és bírságban fennálló tartozását. A fizetési kedvezmények alkalmazásának szabályait az új adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (továbbiakban: Art.) szabályozza, amely 2018. január 1-jével lépett hatályba. Az adóigazgatás rendjének megújítása alapvetően azt célozta, hogy általánosságban az adóhatóság ügyfélközpontú szolgáltatást nyújtson, segítse az adózókat kötelezettségeik teljesítésében. 2018-tól az eddigi egységes kódexjellegű szabályozás helyett azonban több törvény rögzíti, hogy az egyes adózási kérdésekben az adózókat és az adóhatóságokat milyen jogok illetik meg és milyen kötelezettségek terhelik, így a végrehajtási szabályokat is külön törvényben kereshetjük. Azaz, az adóhatóság által foganatosítandó végrehajtási eljárásokról szóló 2017. évi CLIII. számú törvényben (továbbiakban: Avt.). Az önálló adóvégrehajtásra vonatkozó törvény létjogosultságát az állami adó- és vámhatóság általános közigazgatási végrehajtó hatósággá történő kijelölése indokolta.

Másrészt, a végrehajtási cselekményekre a fenti szabályozásokkal összhangban a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényben (továbbiakban: Vht.) rögzített szabályokat is alkalmazni kell.

2. AZ ADÓHATÓSÁG BEHAJTÁSI (VÉGREHAJTÁSI) TEVÉKENYSÉGE

Az adóztatás célja a törvényben előírt adók folyamatos beszedésének biztosítása, az önadózási fegyelem erősítése, amely azonban csak nyugodtabb, biztonságosabb gazdasági életben valósulhat meg. Így a behajtási tevékenység a magyar gazdasági fejlődés jelenlegi szakaszában döntő szerephez jut.

A gazdálkodók és a magánszemélyek adósságát a hátralék nagysága alapján mérik. A működő gazdálkodók vonatkozásában 50 millió Ft feletti hátralékkal havonta legfeljebb pár adózó rendelkezik, míg az 1 millió Ft alatti hátralékkal rendelkezők száma a tízezerhez közelít.¹

Az értékhatárok meghatározzák a tartozás beszedési módját. A 10–50 millió Ft közötti, illetve az 50 millió Ft feletti hátralékkal rendelkező adózók, tekintettel azok „csekély” számára, minden esetben számíthatnak az adóhatóság kényszerintézkedésére. Az 1 millió Ft alatti hátralékkal rendelkező gazdálkodók viszont, általában csak átmeneti fizetési nehézséggel küzdenek, és általában tartozásukat még a végrehajtás megindítása előtt megfizetik, vagy fizetési kedvezmény igénybevételével rendezik. Amennyiben tartozásukat mégsem rendezik, és az hosszabb ideig fennáll, az adóhatóság behajtási tevékenységét nem kerülhetik el.

A végrehajtásra vonatkozó jogszabályok folyamatosan módosultak. A cél minden esetben a minél hatékonyabb végrehajtás, az adóból származó bevételek növelése, az úgynevezett „kiskapuk” csökkentése, megszüntetése. Az adótartozás behajtása érdekében az adóhatóság *végrehajtható okirat*² alapján intézkedik. Az Art. taxatív módon sorolja fel a végrehajtható okiratokat, amely lehet a fizetési kötelezettséget megállapító jogerős hatósági határozat, mint például utólagos adómegállapítás során hozott határozat, vagy bírságot, költséget megállapító határozat, valamint a járulékok vonatkozásában a visszafizetési és megtérítési kötelezettséget előíró határozatok. Továbbá ilyen okiratnak számít, önadózás esetén a fizetendő adót, adóelőleget tartalmazó bevallás, a behajtási eljárás során a behajtást kérő megkeresése, az adózóval közölt adóhatósági adó megállapítás, a bírósági eljárási illetéket megállapító bírósági határozat és az egészségügyi szolgáltatási járulékkötelezettséget tartalmazó bejelentés. Viszont az adótartozásra nem indítható végrehajtás, ha az adótartozás elévült, szünetelés vagy felfüggesztés alatt áll.

A végrehajtás megindítására az adós székhelye szerinti adóhatóság illetékes. Az adóhatóság végrehajtási cselekményei a hatósági átutalási megbízás, az ingófoglalás, az ingatlanvégrehajítás, az árverés lefolytatása és a fizetéseképtelenségi eljárás megindítása.³

¹ Az 1 millió Ft alatti hátralékkal rendelkező adózók beazonosítása és a végrehajtás megindítása a nagy szám miatt sok esetben csak részben történik meg.

² Nem minősülnek azonban végrehajtható okiratnak a fizetési könnyítést engedélyező határozatok, mivel azok csak a korábban végrehajtható okiraton alapuló fizetési kötelezettségek esedékességének a megváltoztatására irányulnak.

³ https://nav.gov.hu/data/cms432095/56_sz_fuzet_A_vegrehajitasi_eljaras_alapvet_szabalyai.pdf, 2., 3. (A letöltés dátuma: 2015. 05. 10.).

A jelenlegi szabályozás a *hatósági átutalási megbízást* (korábbi néven azonnali beszédségi megbízást, inkasszót) a többi végrehajtási cselekmény közé helyezi, nem rangsorolja azokat, ugyanis korábban a végrehajtás ezen megbízással indult, és csak annak sikertelensége esetén került sor más végrehajtási cselekményekre. A hatósági átutalási megbízás benyújtása a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 35/2017. (XII. 14.) MNB rendelet 30. §-a alapján történik, amely szerint a hatósági átutalási megbízás adattartalmát a kedvezményezett fizetési számláját vezető pénzforgalmi szolgáltató továbbítja a fizető fél fizetési számláját vezető pénzforgalmi szolgáltatóhoz, amelyről a pénzforgalmi szolgáltató előzetesen nem értesítheti a fizető fél számlatulajdonost.⁴

Az *ingófoglalás* korábbi szabályozása szerint az adóhatóság – amennyiben az inkasszó kibocsátása nem vezetett eredményre – először ingóvégrehajtást foganatosított, és csak annak eredménytelensége esetén lehetett az ingatlan-végrehajtást elrendelni. A hatályos szabályozás nem köt ki ilyen sorrendet. Azonban, ha az adóhatóság egyidejűleg kezdeményez ingófoglalást és ingatlan-végrehajtást is, úgy az ingatlan értékesítésére, csak az ingóvégrehajtás eredménytelensége esetén kerülhet sor. Az ingóvégrehajtás megkezdése előtt a végrehajtó a foglalás helyszínén köteles felhívni az adóst az önkéntes teljesítésre. Az önkéntes teljesítés elmaradása esetén a végrehajtó nyomban megkezdheti a foglalást. Az adós távollétével nem akadályozhatja meg az ingóvégrehajtást, azonban a foglalást lehetőség szerint az adós jelenlétében kell elvégezni. A végrehajtó viszont csak az adós tulajdonában lévő ingóságokat foglalhatja le. Olyan esetekben, ha az adós a birtokában, használatában álló vagyontárgyról azt állítja, hogy az nem a tulajdona, hanem más jogcímen (például bérlet, bízomány stb.) használja, vagy tartja őrizetében, ennek bizonyítására az adóst fel kell hívni. Amennyiben igazolni nem tudja, a vagyontárgy lefoglalható, a tulajdonosként megjelölt érdekeltet pedig a foglalási jegyzőkönyvben kell tájékoztatni az igényper⁵ lehetőségéről. Rögzíteni kell, hogy mely vagyontárgyat terheli zálogjog. Viszont ez csak akkor jelent kielégítési elsőbbséget, ha azt közjegyző előtt kötötték, és az a Magyar Országos Közjegyzői Okirat hitelbiztosítéki nyilvántartásába (2014. március 14-ét megelőzően a MOKK zálogjogi nyilvántartásába) be van jegyezve. A végrehajtó az ingófogalásról jegyzőkönyvet készít, még akkor is, ha nincs lefoglalható vagyontárgy, azaz nemleges a foglalás. A foglalási jegyzőkönyvbe rögzítik tételesen és részletesen a lefoglalt vagyontárgyakat és azok becsértékét. A végrehajtó a lefoglalt ingóság értékét becsléssel állapítja meg, amelynek alapja a forgalmi érték és nem az adott tárgyi eszköz könyv szerinti értéke. Ha a felek a becsértékben megállapodtak, az az irányadó, azonban elvileg szakértő becsüs alkalmazása is lehetséges. A foglalási jegyzőkönyvben meg kell jelölni továbbá azon eszközöket, amelyek végrehajtás alá vonását azok elavultsága, forgalomképtelensége miatt a végrehajtó mellőzte. Rögzíteni kell

⁴ <http://acton.hu/hu/hatosagi-atutalasi-megbizas>, 1. (A letöltés dátuma: 2018. 07. 31.).

⁵ A végrehajtási igényper speciális jogintézmény, amely tulajdonképpen a lefoglalt vagyontárgy feloldására irányuló jogorvoslati forma. Az ingóság tulajdonjogát a felperesnek kell igazolnia. Nem tarthat igényt a lefoglalt vagyontárgyra, tehát nem indíthat igénypert az, aki a tartozásért az adóssal egy sorban felel.

továbbá a végrehajtás alól mentes vagyontárgyakat, vagylagos mentesség esetén pedig azt is, hogy az adós választotta a mentesen hagyott ingóságot.⁶

A lefoglalt ingóságot árverésen kell értékesíteni, amely megtartható a bírósági árverési csarnokban, a bíróság épületében, az adós lakásán, a foglalás helyén, vagy az ingóság őrzésének helyén. Az árverést a végrehajtó árverési hirdetéssel tüzi ki, amelyben feltünteti a felek nevét, az árverés helyét és idejét, az árverésre kerülő ingóságokat és becsértéküket, valamint a becsérték 2%-ának megfelelő licitkülöbséget, és azt, hogy az ingóságokat az árverés előtt hol és mikor lehet megnézni. Az árverési hirdetményt kézbesíteni kell a feleknek, valamint az árverés helye szerinti községi, városi, fővárosi kerületi jegyzőnek. Az árverési hirdetményt közzé kell tenni az elektronikus árverési hirdetmények nyilvántartásában is.

Az árverező személyesen vagy megbízottja, illetve képviselője útján árverezhet. A végrehajtó közli az ingóság becsértékét (a kikiáltási árat), és felhívást tesz az ajánlatok megtételére. A vételi ajánlat akkor érvényes, ha az legalább a licitkülöbség összegével meghaladja az előzőleg tett vételi ajánlatot. Ha a felajánlott vételár nem éri el a kikiáltási árat, azt fokozatosan lejjebb kell szállítani a becsérték 35%-áig.⁷ Addig kell folytatni, míg ajánlatot tesznek. Ha nincs további ajánlat, a felajánlott legmagasabb vételár háromszori kikiáltása után kijelentik, hogy az ingóságot a legtöbbet ajánló megvette. Az árverező a vételi ajánlatot nem vonhatja vissza.

Amennyiben az első árverés sikertelen, az ingóságokat a második és harmadik árverésen egyenként kell értékesíteni. A legtöbbet ajánló köteles a teljes vételárat készpénzben azonnal kifizetni. Ha nem fizette ki, nyomban tovább kell árverezni, azonban a fizetést elmulasztó nem vehet tovább részt. Ha ekkor alacsonyabb áron vették meg a két ár közötti különbözetet a fizetést elmulasztó köteles azonnal megtéríteni, vagy a végrehajtó végzéssel kötelezi a különbözet megtérítésére. Az árverésről a végrehajtó árverési jegyzőkönyvet készít, amelyet az árverési vevő is aláírásával látja el.⁸

A végrehajtó *elektronikus árverés* útján értékesíti a végrehajtást kérő kérelmére a 100 ezer Ft-ot elérő becsértékű ingóságot, ha a szállítási és tárolási költségeket a végrehajtást kérő megelőlegezte, és amelynek őrzése vagy tárolása egyébként biztosított. Valamint azt az üzletrészt és értékpapírt, amely értékesítésére törvényi árverés tartását írja elő. Viszont nem tartható elektronikus árverés romlandó dolgok értékesítésére.

Az ingatlan-végrehajtás általános szabályai szerint az adós tulajdonában levő ingatlant az ingatlan jellegére, művelési ágára és az ingatlant terhelő jogra vagy tilalomra, továbbá az ingatlanhoz kapcsolódó, az ingatlan-nyilvántartásba feljegyzett tényekre tekintet nélkül végrehajtás alá lehet vonni. Viszont mentes a végrehajtás alól az az ingatlan,⁹ amelyet egy

⁶ https://nav.gov.hu/data/cms432095/56_sz_fuzet_A_vegrehajtasi_eljaras_alapvet_szabalyai.pdf, 11. (A letöltés dátuma: 2015. 05. 10.).

⁷ A lefoglalt gépjármű vételárát csak olyan összegre lehet leszállítani, amelyből a végrehajtás előrelátható költségei fedezhető.

⁸ <http://cegvezetokklubja.hu/2009/07/7-vegrehajtás-ingatlanra/>, 7.8. pont (A letöltés dátuma: 2015. 05. 10.).

⁹ Az a vagyron, amelyet az adós az állami vagyonkezelő szervezettel kötött szerződés alapján kezel, vagy az állami tulajdonban álló erdő, természetvédelmi oltalom alatt álló földterület, műemlék, vízgazdálkodási társulatok kezelésében lévő vizek stb.

későbbi felszámolási eljárás során nem lehet az adós vagyónához tartozóként figyelembe venni. Amennyiben az ingatlan a végrehajtásba bevonható, úgy a végrehajtó a végrehajthatói okiratban rögzített ingatlanadatok alapján az ingatlan lefoglalása végett megkeresi az ingatlanügyi hatóságot, hogy a végrehajtási jogot jegyezze be az ingatlan-nyilvántartásba. Egyúttal felhívja az ingatlanügyi hatóságot, hogy a végrehajtási jog bejegyzésével kapcsolatos határozatának megküldésével együtt tájékoztassa azoknak a nevről és lakóhelyéről (székhelyéről), akiknek az ingatlanra vonatkozólag az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett joguk van, valamint a lefoglalt ingatlant érintően tájékoztassa a földhasználati nyilvántartásba bejegyzett földhasználat jogcíméről és annak időtartamáról. A foglalás, a végrehajtási jog bejegyzésével valósul meg. Az ingatlanügyi hatóság a végrehajtási jog bejegyzését soron kívül intézi el, amely bejegyzéséről szóló határozatát a végrehajtónak, a feleknek és azoknak kézbesíti, akiknek az ingatlanra vonatkozólag az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett joguk van, egyúttal megadja a végrehajtónak a kért tájékoztatást.¹⁰

Az ingó- és ingatlanárverési hirdetmény elektronikus úton történő közzétételére és a vételi ajánlatok elektronikus úton történő megtételére a Magyar Bírósági Végrehajtói Kamara által működtetett, az interneten folyamatosan elérhető informatikai keretrendszer (a továbbiakban: elektronikus árverési rendszer, EÁR) szolgál. A végrehajtó a rendszerbe történő bejegyzéshez hivatali elektronikus aláírást használ. Árvezőként történő belépésre az árvezők nyilvántartásába bejegyzett felhasználó jogosult az e célból megállapított és aktivált felhasználói nevének és jelszavának megadásával. Az árverési hirdetményt az elektronikus árverési hirdetmények nyilvántartásában teszi közzé, amely tartalmazza az árverési előleg és a legalacsonyabb vételár összegét, az árverés időtartamát és a vételi ajánlat megtételének módját, valamint a végrehajtói letéti számla számát, az ingóságának a rendelkezésre álló adatok szerinti leírását, és az ingóságról készült képfelvételt. Az elektronikus árverési hirdetmények nyilvántartása nyilvános, díjmentesen megtekinthető, és bármely személy vagy szervezet kérheti a felvételét. Az árvező az árverési hirdetménynek az elektronikus árverési hirdetmények nyilvántartásában történő közzétételét követően az árveréshez tartozó licitnapló lezárásáig az aktivált felhasználói nevének és jelszavának, valamint a vételi ajánlat összegének megadásával elektronikus úton vételi ajánlatot tehet az ingóságra. Ha az árverés a licitnapló automatikus lezárása előtt befejeződik, vagy már nem állnak fenn az ingóság árverési értékesítésének feltételei, a végrehajtó lezárja a licitnaplót, mely nyilvános és díjmentesen megtekinthető. A végrehajtó az árverés befejezését követően felhívja a nyertes árverési vevőt, az árverési jegyzőkönyv aláírása és a vételár kifizetése céljából, amennyiben ezt elmulasztja, előlegét elveszti.

¹⁰ https://nav.gov.hu/data/cms432095/56_sz_fuzet_A_vegrehajatasi_eljaras_alapvet_szabalyai.pdf, 13–15. (A letöltés dátuma: 2015. 05. 10.).

3. AZ ADÓHATÓSÁG SZANKCIÓS JELLEGŰ ELJÁRÁSAI FIZETÉSKÉPTELENSÉG ESETÉN

3.1. Adószám felfüggesztése, törlése

Az adóhatóság végrehajtási tevékenysége során szankciós eszközként alkalmazza az adószám felfüggesztést is, ami csak korlátozott tevékenység folytatását biztosítja az adózó számára, amíg a tartozását nem rendezi. Az adószám felfüggesztésével kell számolniuk azoknak, akik bevallási, vagy adófizetési kötelezettségüknek 365 napon belül – felszólítás ellenében – sem tesznek eleget. A felfüggesztő határozat jogerőre emelkedése után 180 nap elteltével az adóhivatal törli az adószámot, amennyiben az adózó továbbra sem teljesíti kötelezettségét. Viszont, ha az adózó az adószám törléséről szóló határozat jogerőre emelkedéséig teljesíti valamennyi bevallási és adófizetési kötelezettségét, úgy az adóhivatal az adószám-felfüggesztést megszünteti és a törlését visszavonja. Amennyiben – a felszámolás, végelszámolás alatt nem álló – adózó az adószámának felfüggesztését az elrendelő határozat jogerőre emelkedését követő 30 napon belül sem szüntette meg, és az adószám törlésére addig egyéb okból nem került sor, úgy az adóhatóság az adószámot határozattal törli, amelyről a cégbíróságot, illetve az adózó nyilvántartását vezető egyéb szervet a törülő határozat jogerőre emelkedése napját követő napon értesíti.

Az adószám törléséről szóló határozat ellen fellebbezésnek van helye, amely esetben az adószám felfüggesztés elleni jogorvoslati szabályokat kell alkalmazni, azzal az eltéréssel, hogy a fellebbezést a határozat közlésétől számított 8 napon belül lehet előterjeszteni. A fellebbezésnél meg kell vizsgálni, hogy jogszerű volt-e a törlés és van-e helye az adószám visszaállításának.¹¹ Az adóhatóság felfüggesztés nélkül azonnal törli az adózó adószámát, amennyiben a beszámoló letétbe helyezési, illetve közzétételi kötelezettségének, többszöri felhívás ellenére sem tesz eleget a megadott határidőig. Az adóhivatal a törlésről a cégbíróságot elektronikusan értesíti és kezdeményezi a cég megszüntnek nyilvánítását. A cégbíróság a társaságot – legkésőbb az adóhatóság értesítését követő 15 napon belül – megszüntnek nyilvánítja, amelyről végzést hoz. Azonban a megszüntnek nyilvánítás nem eredményezi a cég törlését, mivel a végzés jogerőre emelkedését követően a cégbíróságnak le kell folytatnia a kénysztörlési eljárást. A kénysztörlési eljárás a cég jogutód nélküli megszűnését eredményezi, amely a végelszámolási és a felszámolási eljárással ellentétben a cég visszafordíthatatlan megszűnésére irányul.¹²

3.2. Felszámolási eljárás kezdeményezése

Amennyiben a végrehajtási eljárás során a gazdasági társaságtól az adóhivatal a követelését behajtani nem tudja, abban az esetben intézkedést tesz a fizetésképtelenségi eljárás

¹¹ Például, amennyiben az ügyvezető problémás múltja miatt törlik a cég adószámát, akkor a jogszabály adta határidőn belül a korábbi ügyvezető leváltásával az új ügyvezető az adószámot visszaszerezheti.

¹² www.piacprofit.hu/kkv_cegblog/torlot-adoszam-van-visszaut/ (A letöltés dátuma: 2015. 06. 14.).

megindítására az adós székhelye szerint illetékes törvényszéken. Előterjeszti az adóssal szembeni követelését (összszerszerűség és jogcím megjelölésével) és azokat az iratokat, amelyekkel alátámasztja az előzőekben részletezett behajtás cselekményeinek sikertelenségét.

A gazdálkodókkal szemben kezdeményezett fizetésképtelenségi eljárást a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló (továbbiakban: Cstv.) 1991. évi XLIX. törvény szabályozza, amelynek célja, hogy a fizetésképtelen adós jogutód nélküli megszűnése során a hitelezők a törvényben meghatározott módon kielégítést nyerjenek. A törvényszék a kérelem benyújtásáról haladéktalanul értesíti az adóst, és az adós köteles nyilatkozni, hogy a kérelemben foglaltakat elismeri-e. Amennyiben az adós határidőn belül a bíróságnak nem nyilatkozik, a fizetésképtelenség tényét vélelmezni kell. A bíróság megvizsgálja az adós fizetésképtelenségét, amelynek keretében az adós kérelmére a tartozás kiegyenlítésére legfeljebb 45 napos határidőt engedélyezhet.

A fizetésképtelenség megállapítására akkor kerülhet sor, ha az adós a nem vitatott vagy elismert tartozását, az esedékességet követő 60 napon belül nem egyenlítette ki, a vele szemben lefolytatott végrehajtás eredménytelen volt, vagy a fizetési kötelezettségét a csődeljárásban kötött egyezség ellenére sem teljesítette. A végrehajtható okiraton alapuló követelés alapján csak akkor van helye az adós fizetésképtelenségének megállapítására, ha a hitelező eredménytelenül kísérelte meg a végrehajtást.¹³ A törvényszék végzéssel rendeli el a felszámolási eljárást, amely során a felszámolói névjegyzékből kijelöli a felszámoló-szervezetet is.

A felszámolási eljárás kezdő időpontjától az adóssal szemben végrehajtási eljárás nem folytatható, illetve végrehajtási cselekmény nem foganatosítható, így az adós ellen a felszámolási eljárás kezdő időpontjában folyamatban lévő végrehajtási eljárásokat haladéktalanul meg kell szüntetni, a lefoglalt vagyontárgyakat és a befolyt, de még ki nem fizetett pénzeszközöket a kijelölt felszámolónak át kell adni. Az adós ingatlanán és egyéb vagyontárgyain fennálló végrehajtási jog, elidegenítési és terhelési tilalom a felszámolási eljárás kezdő időpontjában, míg a visszavásárlási és vételi jog, valamint a zálogjog a vagyontárgy értékesítésével szűnik meg.

4. KONKLÚZIÓ

Tény, hogy az adók és a közterhek magasak. Akik nem tudják megfizetni határidőben az adótartozásaikat, előbb vagy utóbb végrehajtás, illetve annak eredménytelensége esetén akár fizetésképtelenségi eljárás alá kerülnek. Az adóhatóság, a végrehajtás során beszedi a bankszámlán mozgó pénzeket, foglal az irodában vagy a telephelyen, majd szállít és árverez, amelyet követően a gazdasági társasággal szemben felszámolási eljárást kezdeményez, miközben adóellenőrzést végez. Egy árverés (akár a végrehajtási eljárás, akár

¹³ Legfelsőbb Bíróság 2/1999. PJE jogegységi határozata.

a fizetésképtelenségi eljárás) nagy vagyonvesztéssel jár, úgy hogy az adótartozás általában teljes egészében meg sem térül.

Véleményem szerint a folyamatban lévő új végrehajtási és fizetésképtelenségi törvény megalkotásának legfőbb gazdaságpolitikai célja az lehet, hogy az adós gazdálkodó és a hitelezők közötti korrekt kapcsolat alapján mód nyíljon az időben észlelt és kezelhető pénzügyi, gazdálkodási, piaci és vezetési problémák közös megoldására, avagy végső esetben a működésképtelen vállalkozásnak, a legkisebb hitelezői veszteség melletti kivezetésére a gazdaságból. Mindemellett az állami költségvetési bevétel forrásainak biztosítása, a törvényben előírt adók folyamatos beszedésével.

Befejezésül hangsúlyozom, hogy szoros kapcsolat van a közigazgatás és a gazdasági környezet (fizetőképes kereslet, reális piaci viszonyok, exportlehetőségek, felhasználható tőkeforrások, hitelszerzési lehetőségek stb.) között. Ezért a végrehajtási eljárás és a felszámolási eljárás szabályozásának kérdése gazdaságunk egyik fontos feladata lesz a jövőben is.

A végrehajtási jog és a fizetésképtelenségi jog területének magyar szakirodalommal való ellátottsága megfelelő mértékű, azonban a jelenleg hatályos, hatályba lépett jogszabályok gyakorlati alkalmazásának feltérképezése és értékelése elengedhetetlen a jövőbeni jogalkotás lehetséges irányainak megtalálása érdekében. Ez a gyakorlatorientált kutatási szemlélet egyelőre hiányzik a végrehajtási jog és a fizetésképtelenségi jog magyar szakirodalmából.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Joganyagok

1. A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.)
2. A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 35/2017. (XII. 14.) MNB rendelet.
3. A végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.)
4. Az adóhatóság által foganatosítandó végrehajtási eljárásokról szóló 2017. évi CLIII. számú törvény (Avt.)
5. Az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (Art.)
6. Legfelsőbb Bíróság 2/1999. PJE jogegységi határozata

Internetes források

1. <http://acton.hu/hu/hatosagi-atutalasi-megbizas> (A letöltés dátuma: 2015. 08. 31.)
2. <http://cegvezetokklubja.hu/2009/07/7-vegrehajtasi-ingatlanra/> A letöltés dátuma: 2015. 05. 10.)
3. https://nav.gov.hu/data/cms432095/56_sz_fuzet_A_vegrehajtasi_eljaras_alapvet_szabalyai.pdf (A letöltés dátuma: 2015. 05. 10.)10.
4. www.piacprofit.hu/kkv_cegblog/torolt-adoszam-van-visszaut/ (A letöltés dátuma: 2015. 05. 10.)

Virág Edit (virag.edit.virag@gmail.com) már 30 éve a fizetésképtelenségi jog területén mint vagyonszámoló, végelszámoló és felszámolóbiztos tevékenykedik. Jelenleg a 2014. február 15. napjától hatályos felszámolói névjegyzékben szereplő Mátix Audit Kft.-nél dolgozik. Kutatásának címe: *A felszámolási eljárásban részt vevők felelősségének dogmatikai és gyakorlati aspektusai*. Tanulmányának célja, hogy bemutassa és vizsgálja a fizetésképtelenségi eljárásban részt vevő szereplők (adós, felszámoló) felelősségével kapcsolatos jogszabályi változásokat, a mögöttük meghúzódó jogpolitikai érdekeket, szemléletváltásokat a Cstv., a Btk., valamint az új Ptk. vonatkozó szabályainak tükrében. Kutatása érzékeltetni kívánja, hogy a fizetésképtelenséghez kapcsolódó felelősség kérdésköre meglehetősen összetett, amelynek háttérében több tényező kölcsönhatása áll, amely komplex megközelítést igényel, ezért a kitűzött kutatási célok érdekében a jogszabályok releváns felelősségi alakzatainak elemzését, külföldi modellekkel és az európai joganyaggal kívánja összevetni.

